

UNIVERZA V LJUBLJANI
NARAVOSLOVNOTEHNIŠKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

SARA STEVANOVIČ

LJUBLJANA 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
NARAVOSLOVNOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA TEKSTILSTVO, GRAFIKO IN OBLIKOVANJE

OBLIKOVANJE SISTEMA SIGNALIZACIJE

DIPLOMSKO DELO

SARA STEVANOVIČ

LJUBLJANA, junij 2017

UNIVERSITY OF LJUBLJANA
DEPARTMENT OF NATURAL SCIENCES AND ENGINEERING
DEPARTMENT OF TEXTILES, GRAPHIC ARTS AND DESIGN

DESIGNING A SIGNAGE SYSTEM

DIPLOMA THESIS

SARA STEVANOVIČ

LJUBLJANA, June 2017

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Število listov: 41

Število strani: 31

Število slik: 18

Število preglednic: 1

Število literaturnih virov: 24

Študijski program: Univerzitetni študijski program (1. stopnja) Grafične in interaktivne komunikacije

Komisija za zagovor diplomskega dela:

Predsednica: prof. dr. Diana Gregor Svetec

Mentorica: izr. prof. dr. Klementina Možina

Članica: izr. prof. dr. Raša Urbas

Ljubljana, junij 2017

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorici izr. prof. dr. Klementini Možina za strokovno vodstvo pri izdelavi diplomskega dela.

Zahvaljujem se tudi družini, prijateljem in fantu za nenehno podporo in spodbujanje.

IZVLEČEK

Sistem signalizacije predstavlja široko področje vizualnih komunikacij, ki se razteza tudi na področje arhitekture in industrijskega oblikovanja. Zaradi omejenega obsega diplomske naloge smo se osredotočili na področje grafičnega oblikovanja, podrobneje na oblikovanje označb. Ker *Odprta kuhna* nima sistema signalizacije, je glavni cilj diplomske naloge oblikovati označbe, ki bi obiskovalcem dogodka olajšale orientacijo. Namen končnega izdelka je prispevati k lažjim in hitrejšim odločitvam obiskovalcem dogodka ter prispevati k večji priljubljenosti in uspešnosti blagovne znamke. V teoretičnem delu so s pomočjo različnih literaturnih virov opredeljene osnovne lastnosti uspešnega sistema signalizacije in vloga piktogramov, tipografije in barv pri posameznih primerih signalizacije. Opisano je tudi, na kaj je potrebno biti pozoren, da bo oblikovan funkcionalen sistem signalizacije. Poleg grafičnih elementov je opredeljena oblika čitljivega zemljevida, saj ta predstavlja prav tako pomemben del signalizacije kot naštetih grafičnih elementi.

V eksperimentalnem delu so raziskana načela prenesena na realen primer kulinarične tržnice *Odprta kuhna*. Glede na informacije, ki bi jih ciljni publiki sporočali, so bili oblikovani trije sklopi piktogramov. Določene so bile optimalne točke za postavitev posameznih delov signalizacije ter ujemanje piktogramov z obstoječo signalizacijo. Pri oblikovanju grafičnih elementov je bila upoštevana obstoječa grafična podoba znamke *Odprta kuhna* in oblikovan predlog signalizacije, ki bi pozitivno pripomogel k turističnemu prostoru Ljubljane.

Ključne besede: sistem signalizacije, zemljevid, piktogram, označbe, vizualne komunikacije

ABSTRACT

Signage system covers the wide field of visual communications, and also expands to the field of architecture and industrial design. However, because of the nature of this thesis, we stayed in the field of graphic design, namely wayfinding. Since *Odprta kuhna* does not have an existing signage system, the main goal of the thesis was to create one to which would facilitate the orientation for visitors of the event. The goal is to help visitors make easier and faster decisions which would contribute to the popularity and success of the brand *Odprta kuhna*.

In the theoretic part, we defined the basic characteristics of a successful signage system and explored the role of pictograms, typography and color in cases studies of signage systems with the help of different literary sources. We have also pointed out the main characteristics of a functional signage system. Alongside graphic elements, we explored the field of map design, which also plays a significant role in signage systems.

In the practical part, we applied the explored principles to the specific case of the food market *Odprta kuhna*. We designed three sets of pictograms, based on the information we want to communicate to the target public. We defined the optimal signage positions and the manner in which they will match the existing signs. While designing the graphic elements, we took into consideration the existing corporate identity of the brand *Odprta kuhna*. In the final stage we managed to design a proposition for a signage system that would positively impact the tourism in Ljubljana.

Key words: signage system, map, pictogram, wayfinding, visual communication

KAZALO VSEBINE

IZVLEČEK.....	III
ABSTRACT.....	IV
KAZALO VSEBINE.....	V
KAZALO SLIK.....	VII
KAZALO PREGLEDNIC	VII
1 UVOD.....	1
2 TEORETIČNI DEL.....	2
2.1 SEMIOTIKA	2
2.1.1 ZNAK.....	2
2.2 SISTEM SIGNALIZACIJE	3
2.3 GRAFIČNI ELEMENTI V SISTEMU SIGNALIZACIJE.....	4
2.3.1 PIKTOGRAMI.....	5
2.3.2 POMEN TIPOGRAFIJE V SISTEMIH SIGNALIZACIJE.....	6
2.3.3 POMEN BARVE V SISTEMIH SIGNALIZACIJE.....	7
2.3.4 POSTAVITEV GRAFIČNIH ELEMENTOV.....	8
2.4 UPORABA ZEMLJEVIDOV V SISTEMIH SIGNALIZACIJE	9
2.4.1 VPLIV BLAGOVNE ZNAMKE	10
2.5 POSTAVITEV IN OBLIKA SIGNALIZACIJE.....	11
2.6 ODPRTA KUHNA	12
3 EKSPERIMENTALNI DEL.....	14
3.1 LASTNOSTI OBLIKOVANIH PIKTOGRAMOV	14
3.1.1 PIKTOGRAMI ZNAMENITOSTI.....	16
3.1.2 PIKTOGRAMI HRANE	18
3.1.3 OSTALI PIKTOGRAMI	20
3.2 ZEMLJEVIDI.....	21
3.2.1 POSTAVITEV SAMOSTOJEČE TABLE.....	24
3.3 ČRKOVNA VRSTA	25
3.4 BARVNA PALETA	25
4 REZULTATI IN RAZPRAVA	27

5	ZAKLJUČEK.....	29
6	LITERATURA.....	30

KAZALO SLIK

Slika 1: Primer a) ikoničnega, b) indeksnega in c) simboličnega znaka (4)	3
Slika 2: Primer usmerjevalnih znakov hotela 9h (8)	4
Slika 3: Piktogrami, uporabljeni na olimpijskih igrah v Münchnu leta 1972 (10)	5
Slika 4: Primer črkovne vrste s serifi in linearne črkovne vrste (12)	7
Slika 5: Primer zemljevida, kot del signalizacije v New Yorku (14)	10
Slika 6: Primer različnih oblik in postavitve signalizacije (16)	11
Slika 7: <i>Odprta kuhna</i> v Ljubljani (22)	13
Slika 8: Logotip <i>Odprte kuhne</i> (17)	14
Slika 9: Nastavitve Adobe Illustrator dokumenta	15
Slika 10: Nabor piktogramov znamenitosti Ljubljane	16
Slika 11: Umestitev piktograma stolnice v format 265 × 265 pikslov	17
Slika 12: Nabor piktogramov hrane	19
Slika 13: Primer postavitve piktogramov poleg imena ponudnika	19
Slika 14: Ostali piktogrami	21
Slika 15: Zemljevid okolice <i>Odprte kuhne</i>	22
Slika 16: Zemljevid območja <i>Odprte kuhne</i>	23
Slika 17: Postavitev samostoječe tablo z zemljevidom	24
Slika 18: Vzorčnik črkovne vrste klinic slab (23)	25

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: CMYK in heksadecimalne vrednosti posameznih barv	26
---	----

1 UVOD

Ko se znajdemo v okolju, ki nam je tuj, lahko slabe označbe in neznana okolica povzročijo stres in nelagodje, zato so sistemi signalizacije pomemben dejavnik infrastrukture. S pomočjo različnih grafičnih elementov nam sistem signalizacije pomaga pri iskanju poti do želene destinacije. Signalizacija informira obiskovalca in tako poskrbi za orientacijo v določenem prostoru. Zasnovo in postavitev signalizacije v veliki meri vodijo arhitekturne značilnosti v danem prostoru in prisotnost okoljskih mejnikov. Pri oblikovanju signalizacije je v veliki meri pomembna čitljivost, saj ta določa uspešnost signalizacije.

Namen sistema signalizacije je, da obvešča in usmerja ljudi v določenem (neznanim) okolju – bodisi je to dejanska pot v prostoru bodisi abstraktna v virtualnem prostoru. Razvoj poti posameznika bodo določale informacije, najdene v okolici. Lahko bodo to določene okoljske značilnosti, kulturni parametri in vizualna komunikacija.

Cilj katerekoli oblike vizualne komunikacije je izraziti sporočilo ciljni publiki v obliki jasnega in razumljivega vizualnega sporočila, ki temelji na že uveljavljenih oblikovalskih načelih. Da lahko to dosežemo, je potrebno vsebino raziskati s kreativnega, idejnega, tehničnega in proizvodnega vidika ter našete probleme upoštevati pri oblikovanju sistema s pomočjo tipografije, postavitve, oblike in grafike.

Ker se *Odprta kuhna* uvršča tudi med priljubljene dejavnosti turistov, se je pojavila potreba po oblikovanju sistema označb, saj poleg imen ponudnikov na stojnicah informacij, ki bi pripomogle k lažji orientaciji, ni. V ta namen smo določili označbe, ki jih želimo vključiti v sistem signalizacije in te prilagodili blagovni znamki *Odprta kuhna* in okolici v kateri se ta nahaja.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 SEMIOTIKA

Znake in simbole ter njihovo uporabo obravnava lingvistična veda, imenovana semiotika. Veda se ne omejuje le na vizualno komunikacijo, ampak obravnava vsakršno komunikacijo s pomočjo znakov in simbolov, saj »nam pomaga razumeti razmerje med znaki in pojmom, ki ga sporočajo ljudem, ki jih interpretirajo«. (1)

Vodilna strokovnjaka na področju moderne semiotike sta bila Ferdinand de Saussure in Charles Sanders Pierce. Slednji je znake razdelil v tri kategorije – znak kot ikona (ilustracija), kot simbol (uveljavljen grafični prikaz) in kot indeks (nakazuje na določen pomen). Medtem ko je Saussure znak razdelil na označevalca (piktogram, video, gesta) in označenca (načrt, ki ga znak predstavlja), je Pierce dodal še interpretacijo znaka ciljne publike. Če Piercov model prenesemo na primer rdeče luči na semaforju, predstavlja rdeča luč označevalca, ustavljanje avtov koncept znaka ter splošno idejo, da se morajo vozila ob rdeči luči ustaviti. Pričakovano je, da si bodo vozniki rdečo luč tako tudi interpretirali. (1, 2)

Kasneje je Američan Charles W. Morris razvil teorijo in razdelil semiotiko na tri veje: sintaksa, semantika in pragmatika. Sintaksa definira oblikovne lastnosti znaka, kot so npr. oblika, barva in material. Semantika opredeljuje pomen znaka, kar je odvisno od kulture, družbe, znanja posameznika in vsebinskega okvirja. Pragmatika raziskuje razmerje med znakom in njegovim razumevanjem, torej namen pomena in način, kako bo v družbi znak dejansko predstavljen. (2)

2.1.1 ZNAK

Znak predstavlja celoto ali načrt, ki glede na svojo obliko in pomen nakazuje na prisotnost nečesa drugega. Enaka oblika ima lahko več različnih načrtov in obratno. Znak je lahko predmet, dogodek, značilnost ali entiteta. V grobem jih delimo na zvočne signale (sirena, pisk na prehodu za pešce ...), znake na otip (Braillova pisava) ter na vizualne znake, med katere spadajo tudi piktogrami in ikone. (1)

Glede na povezavo med obliko in načrtom ter stopnjo simbolizma znake delimo v tri skupine. (slika 1) konični znaki predstavljajo načrt dobesedno in njihov pomen je z uporabo splošnega

znanja lahko razbrati. Indeksne znake predstavlja ilustracija, ki nakazuje njihov pomen, lahko jih prikažemo kot ikono ali simbol. Simbolični znaki so po večini abstraktni, zato jih na prvi pogled težje razumemo in se jih moramo naučiti. (3)

Slika 1: Primer a) ikoničnega, b) indeksnega in c) simboličnega znaka (4)

2.2 SISTEM SIGNALIZACIJE

Sistem signalizacije predstavlja nabor grafičnih elementov, ki obveščajo in usmerjajo ljudi v določenem (neznanim) okolju, bodisi je to dejanska pot v prostoru bodisi abstraktna v virtualnem prostoru. Razvoj te poti posameznika bodo določale informacije, najdene v okolici. Lahko gre za določene okoljske značilnosti, kulturne parametre ali vizualno komunikacijo. Signalizacija mora s pomočjo manipulacije informacij in grafike obiskovalcu pomagati pri procesu pomnjenja in pri ustvarjanju miselnega zemljevida. Upoštevati moramo nasprotje med dejanskim okoljem in kognitivnim zaznavanjem oziroma spominom obiskovalca, saj ta določa strategijo oblikovanja in postavitve signalizacije. (5–7)

Signalizacijo lahko razdelimo v štiri kategorije. **Identifikacijski** znaki z različnimi grafičnimi elementi označujejo lokacijo (slika 2), do katere lahko vodijo **usmerjevalni** znaki, ki v večini primerov usmerjajo s pomočjo puščic. **Opozorilni** znaki opozarjajo ljudi na morebitne

nevarnosti v okolici in dajejo navodila o varnostnih postopkih v primeru nesreče. **Regulativni** znaki opozarjajo na prepovedi določenih dejavnosti (npr. prepoved kajenja). (6)

Slika 2: Primer usmerjevalnih znakov hotela 9h (8)

Sistemi signalizacij in oblikovanje označb so zaradi ekonomskega razvoja doživeli velik razmah po 2. svetovni vojni. Z gradnjo novih stavb in transportnih sistemov se je pojavila potreba po oblikovanju sistema signalizacije, saj so arhitekturni projekti postajali večji in bolj zapleteni. Uspešni grafični oblikovalci 60-ih in 70-ih let 20. stoletja »so že uveljavljene načine arhitekture, načrtovanja, industrijskega oblikovanja, notranjega oblikovanja, tipografije, barve in oblikovanja simbolov prenesli na reševanje komunikacijskih težav, ki so unikatni v zgrajenem okolju«. (5)

2.3 GRAFIČNI ELEMENTI V SISTEMU SIGNALIZACIJE

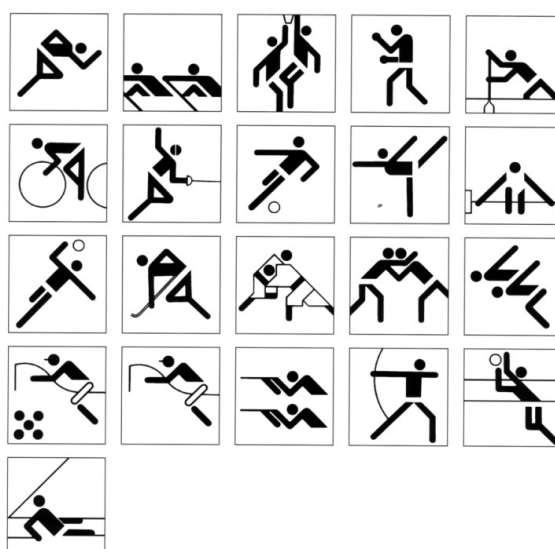
Grafični elementi v sistemu signalizacije dajo »strukturo, obliko in slog informacijam, ki jih sporočajo znaki«. (6) Zaradi različnih oblik signalizacije se moramo pred izbiro posameznih elementov vprašati, kakšen namen ima, kakšni bodo uporabljeni materiali in kje bo ta signalizacija postavljena. S pomočjo grafičnih elementov vplivamo na čitljivost, sporočilnost in razpoloženje končnega izdelka. Pri njihovem oblikovanju moramo upoštevati določene omejitve, saj bodo imeli elementi drugačne lastnosti, če bo signalizacija tridimenzionalna, če bo njen nosilec zaslon ali če jo bo obdajala naravna svetloba. Kombinacija grafičnih

elementov mora biti prilagojena okolici, zato moramo upoštevati dejavnike, kot so razdalja med gledalcem in postavljeno signalizacijo, vpliv svetlobe ter perspektiva. (9)

2.3.1 PIKTOGRAMI

Piktogrami v svojem bistvu predstavljajo najbolj poenostavljeno predstavitev nekega pojma, dejanja ali predmeta. Dobesedni prevod besede iz grščine je narisani zapis. Piktogrami zapletena dejstva predstavljajo s pomočjo vizualnega jezika, brez uporabe zvoka in govora, in tako spadajo v vizualno kategorijo znakov. Razvijali in širili so se skozi vso človeško zgodovino. Prvi človeški zapisi, ki segajo okrog 30.000 let pr. n. š., so predstavljali slikovne prikaze različnih predmetov in pojmov. Prav izvor piktogramov kaže na njihovo preprostost in na to, da razumevanje piktogramov ni vezano na določen jezik, kulturo ali starost. (1)

Zaradi rastoče priljubljenosti avtomobilov in hitrega razvoja na področju transporta in tehnologije se je povečala potreba po novih vrstah komunikacije. Z gradnjo cestnih omrežij so leta 1909 v Parizu določili skupek štirih prometnih znakov, ki veljajo za prve piktograme v sodobnem pomenu besede. Poleg prometnih znakov so veliko vlogo igrali piktogrami, uporabljeni na olimpijskih igrah v Münchnu leta 1972 (slika 3), saj z »zelo poenostavljenimi in stiliziranimi formami« za mnoge predstavljajo izvor modernega piktograma. (1)

Slika 3: Piktogrami, uporabljeni na olimpijskih igrah v Münchnu leta 1972 (10)

Ni vedno nujno, da znak prenese želeno sporočilo ciljni publiki. Pomembni dejavniki pri razumevanju so predvsem okolica in družba, v katero je piktogram postavljen, saj igra veliko vlogo pri razumevanju piktograma njegova umestitev. Različne kulture in družbe pojmujejo piktograme drugače, seveda pa je razumevanje odvisno tudi od posameznikovega znanja. Pri vizualizaciji sistema označb mora sklop znakov in piktogramov predstavljati splošno jasno ujemanje s celoto, sicer bo ta težko razumljiv. (1, 5)

Pri oblikovanju zbirke piktogramov pri sistemu signalizacije je potrebno biti dosleden in slediti enaki slogovni temi, ki bo vidna skozi posamezne dele vsakega piktograma – od barvne palete do debeline linij. Poleg tega, da je zbirka piktogramov povezana s signalizacijo in dobro deluje kot celota sistema signalizacije, mora vsak piktogram dobro delovati tudi sam, kar dosežemo z doslednostjo. (11)

2.3.2 POMEN TIPOGRAFIJE V SISTEMIH SIGNALIZACIJE

Najpomembnejši dejavnik funkcionalne tipografske izbire pri sistemih signalizacije je čitljivost. Ker so označbe in signalizacija v večini primerov videne hitro in z večje razdalje, jim čitljiva črkovna vrsta omogoča jasno in hitro razumevanje. Pri čitljivih črkovnih vrstah so posamezne črkovne podobe bolj prepoznavne, saj imajo višji srednji črkovni pas, osnovne poteze niso ne predebele ne pretanke, prav tako črkovna podoba ni ne preširoka ne preozka. Za boljšo čitljivost je priporočena uporaba tako majuskul kot tudi minuskul, saj so minuskule bolj razpoznavne, poleg tega so napisi tako tudi bolj razgibani. Na izgled in čitljivost vpliva tudi prostor med črkovnimi podobami, na kar vplivamo z razpiranjem in/ali s prirezovanjem. Pri sistemih signalizacije je zaradi praktičnih razlogov prirezovanje odsvetovano, seveda pa je to odvisno od posamezne črkovne vrste. Navadno se pri črkovni vrsti za namene signalizacije prostora med črkovnimi podobami ne spreminja oziroma je priporočeno le rahlo razpiranje. (6, 9)

Ker je tipografija del signalizacije in celostne grafične podobe podjetja, moramo upoštevati tudi slogovni element. Uporaba besedila izključno v majuskulah lahko, kljub slabši čitljivosti, signalizaciji doda eleganten videz in se bolje ujema s celostno grafično podobo. Izjemo lahko naredimo tudi pri uporabi serifov. Čeprav je pri signalizaciji zaradi boljše čitljivosti in manjše količine besedila priporočljiva izbira linearne črkovne vrste, lahko z uporabo črkovne vrste s serifi sistemu dodamo bolj tradicionalni pridih oziroma to uporabimo kot dodatek linearni

črkovni vrsti za lažje razlikovanje. V nasprotnem primeru, ko uporabljamo samo črkovno vrsto s serifi ali samo linearno črkovno vrsto, je dobro, da izberemo tisto, ki ima večje število dobro oblikovanih različic. (1, 5)

Ker v večini primerov sistem signalizacije ni kratkotrajen projekt in ker lahko oblikovan sistem na določenem mestu stoji več let ali celo desetletij, je priporočen izbor uveljavljenih črkovnih vrst, ki bodo vzdržale zob časa. (6)

2.3.3 POMEN BARVE V SISTEMIH SIGNALIZACIJE

Pri izbiri barvne palete sistema signalizacije moramo upoštevati njen cilj in namen, ki ga hočemo doseči. Če želimo, da bo signalizacija hitro opažena in da bo izstopala, moramo poskrbeti, da se ne bo zlila z okolico, zato uporabimo močnejše barve in poskušamo doseči čim večji kontrast. V primeru, ko želimo signalizacijo zlititi z okoljem oziroma poskrbeti, da se bo ujemala z okoljskimi značilnostmi prostora, izbiramo manj kontrastne, bolj umirjene barve. Pri slednjem je priporočen minimalen kontrast med barvo določenega grafičnega elementa in ozadjem sedemdeset odstotkov. Tako kot uporaba črkovne vrste s serifi in linearne črkovne vrste lahko tudi izbira različnih barv pomaga pri razlikovanju. (slika 4) Potrebno je tudi omeniti, da mora oblikovalec pri določenem projektu upoštevati že določene predpise in pravila pri uporabi barve (označbe na cesti, določene vladne ustanove ...) ali določene barve celostne podobe blagovne znamke. (6)

Slika 4: Primer črkovne vrste s serifi in linearne črkovne vrste (12)

Uporaba pravih kombinacij barv olajša razumevanje in prepreči napačno razumevanje, vendar moramo imeti v mislih fizikalne in kulturne dejavnike, ki vplivajo na dojetje barv ciljne publike. Pomen posameznih barv je naučen, vendar ta ni v vseh primerih splošno enak, zato je pomembno upoštevati različne pomen barv, značilne za določeno demografsko skupino. Tako na primer v večini držav zelena barva pri prometnih znakih na avtocesti pomeni izhod, medtem ko je v nekaterih državah za ta namen uporabljena rdeča barva. (6)

Vsak posameznik barve zaznava drugače, vendar pa lahko z upoštevanjem določenih pravil pridemo do optimalne rešitve. Izgled barve je odvisen predvsem od svetlobe, torej bo barva drugačna glede na to, ali bo sistem signalizacije obdajala naravna ali umetna svetloba. Pri uporabi barve, natančneje pri kombinaciji tipografije in barve, moramo z izbiro barvnega tona, nasičenosti in svetlosti ustvariti optimalen kontrast. Izrazita svetlost in barvna nasičenost poskrbita za najboljšo čitljivost, saj naše oko večji kontrast lažje loči in prepozna. Izogibati se moramo predvsem kombinacijam barv, ki povzročijo simultani kontrast, saj je ta za oči najbolj naporen. (5, 13)

2.3.4 POSTAVITEV GRAFIČNIH ELEMENTOV

Potem ko posamezne grafične elemente med seboj uskladimo, jih je potrebno urediti v povezano celoto, ki bo predstavljala optimalno rešitev sistema signalizacije. Možnosti postavitve grafičnih elementov so praktično neskončne, vendar je priporočeno upoštevati splošne predloge za bolj optimalno rešitev. Lokacija ter predvidena razdalja in višina med gledalcem in signalizacijo bo vplivala na postavitve grafičnih elementov, ti pa bodo določali format posameznih znakov. Pri postavitvi posameznih grafičnih elementov moramo upoštevati že prej omenjene okoljske dejavnike. Tipografska postavitve bo drugačna, če bo signalizacija postavljena v območje za pešce ali če bodo obiskovalci v času branja besedila v vozilih. Pri kombinaciji tipografije in piktogramov moramo upoštevati proporce in postavitev piktogramov glede na tipografijo. Ker lahko piktogrami vsebujejo več podrobnosti in jih lahko omejuje določen lik, je potrebno poskrbeti, da bodo ti čitljivi. Priporočljivo je, da so 20–50 % večji od višine verzalke. Piktogrami se lahko nahajajo poleg besedila, nad ali pod njim, odvisno od danega prostora. V primeru puščic je najbolj uporabljena postavitev levo od besedila, saj je v večini jezikov smer branja od leve proti desni. Ko določimo proporce ter postavitev piktogramov in besedila, moramo te dosledno uporabljati pri ostalih primerih. (6)

Pri sistemih signalizacije so nekatere informacije pomembnejše, zato jih razvrščamo v primarne, sekundarne in terciarne informacije. Glede na pomembnost informacije moramo določiti horizontalen in vertikalni prazen prostor med posameznimi grafičnimi elementi tako, da bo pomembnejša informacija bolj izstopala. Prav tako morajo elementi biti med seboj oddaljeni tako, da signalizacija ne bo delovala nasičeno. Prazni prostor je odvisen od velikosti in značilnosti posameznih grafičnih elementov. Prostor med piktogrami se bo na primer razlikoval glede na to, ali bodo imeli ti obrobo ali ne. Vertikalni prostor je posebno pomemben pri besedilih z večjim številom vrstic. Nanj bo seveda vplivala izbira črkovne vrste, saj se bo prostor razlikoval, če ima na primer črkovna vrsta višje podaljške v ascender ali če bo besedilo napisano izključno v verzalkah. (6)

2.4 UPORABA ZEMLJEVIDOV V SISTEMIH SIGNALIZACIJE

Zemljevidi ali diagrami predstavljajo pomemben del prikaza informacij v sistemih signalizacije. Medtem ko znaki usmerjajo in identificirajo določene prostore, zemljevidi obiskovalcem najboljše predstavijo pregled prostora, v katerem se nahajajo. S svojimi diagrami obiskovalcem pomagajo pri orientaciji, razumevanju ureditve prostora in določanju lokacije določenih stvari in zgradb. (slika 5) Pri oblikovanju in postavitvi zemljevida je priporočljivo, da je ta postavljen tako, da bo gledalec zgoraj videl območje pred sabo, spodaj pa območje za seboj. Tako bodo objekti, ki so na desni strani zemljevida, desno od obiskovalca, objekti na levi strani zemljevida pa na njegovi levi. Pomembno je, da na zemljevid umestimo točko, ki informira obiskovalca, kje se ta nahaja (»you are here«). Pri oblikovanju moramo poskrbeti, da bo zemljevid čim bolj pregleden in ne preveč nasičen, saj je lahko to za obiskovalca zastrašujoče. Ko se odločamo o območju, ki ga bomo zajeli na zemljevidu, mora ta »imeti dovolj vsebine, da bo uporaben in ne moteč«, (10) saj lahko tako odvrnemo pozornost obiskovalca z nepotrebnimi informacijami. V veliko pomoč obiskovalcem je lahko razlikovanje območij z uporabo barv. Na zemljevidih obiskovalcem olajšamo orientacijo s pomočjo barv, ki jih povezujemo z določenimi geografskimi značilnostmi (reke, gozdovi, ulice ...). (6, 10)

Slika 5: Primer zemljevida, kot del signalizacije v New Yorku (14)

V fazi oblikovanja moramo tudi pri zemljevidih in diagramih upoštevati celotno grafično podobo blagovne znamke in poskrbeti, da se med seboj čim bolj ujemajo. Zaradi navedenega razloga je priporočljivo uporabljati enak nabor barv, črkovno vrsto in piktograme kot pri ostalih delih sistema signalizacije. (10)

2.4.1 VPLIV BLAGOVNE ZNAMKE

Sistem signalizacije ne predstavlja le nuje za lažjo orientacijo v neznanem okolju, ampak je tudi eden izmed stikov z blagovno znamko. Ko oblikujemo sistem signalizacije, moramo upoštevati celotno grafično podobo znamke in tako poskrbeti, da se grafični elementi sistema ujemajo ali dopolnjujejo z elementi znamke (logotip, tipografija, barve) kot tudi z njenimi komunikacijskimi kanali (spletna stran, mobilna aplikacija ...). Dobro razumevanje znamke, njenih produktov ter ciljev za prihodnost omogoča oblikovanje sistema, ki bo kot del celote izstopal. Če se bo obiskovalec lažje orientiral v določenem prostoru in ga izkusil brez stresa in nelagodja, si bo o blagovni znamki gradil pozitivno predstavo in se k njej vračal ali jo priporočal drugim osebam. »Dobra signalizacija gradi dobre odnose s katerokoli publiko in takšna signalizacija je dragocen del celovite strategije blagovne znamke.« (6) Pri razvoju blagovne znamke in njenih grafičnih elementov ter uporabi le-teh v sistemu signalizacije ima pomembno vlogo kultura, saj določene vzorce povezujemo z določeno kulturo, tradicijo ali vero. (6, 15)

2.5 POSTAVITEV IN OBLIKA SIGNALIZACIJE

Pri obliki signalizacije moramo upoštevati prostor, kjer bo sistem postavljen, saj bo oblika drugačna, če bo sistem na prostem, v prostorni zgradbi ali v ozkem hodniku. Pri določanju lokacije posamezne signalizacije moramo upoštevati mesta, kjer bi ta dosegla največ obiskovalcev. Signalizacija je v določenem prostoru lahko postavljena v različnih oblikah in velikostih. (slika 6) Lahko je pritrjena na horizontalne ali vertikalne površine. Višina signalizacije je postavljena glede na to, ali vsebuje primarne ali sekundarne informacije – manj pomembne informacije so postavljene v višini oči, bolj pomembne pa višje. Informacije na vrhu hierarhije morajo biti vidne vsem in jih ne smejo zakrivati različni objekti ali osebe, ki se nahajajo v prostoru. Signalizacija je lahko v obliki t. i. zastave, ki je nameščena na zid, nad višino glave obiskovalca. (slika 6) Takšna oblika je primerna za prostore, kjer je prisotnih veliko ljudi, zato mora biti hitro vidna. Za usmerjevalno signalizacijo so v prostorih pogosti znaki, ki so pritrjeni na strop. Najpogosteje se jih uporablja v pomembnih javnih ustanovah (bolnišnice). Signalizacija, ki je pritrjena na zid, je v večini primerov manjša in ima identifikacijsko vlogo (označbe sob). Če je sistem signalizacije na prostem, se večinoma uporabljajo samostoječe table. Ne glede na površino, kjer je znak postavljen, ima lahko skrite ali vidne podporne strukture. Medtem ko sama oblika signalizacije ne sporoča toliko kot grafični elementi, lahko signalizaciji doda tradicionalen ali pa bolj sodoben pridih. (6, 10)

Slika 6: Primer različnih oblik in postavitve signalizacije (16)

2.6 ODPRTA KUHNA

Odprta kuhna predstavlja kulinarično tržnico, ki je aktivna vsak petek od konca marca do konca oktobra. (slika 7) V Slovenijo je koncept poulične hrane prinesel Izraelec Lior Kochavy leta 2013. Dogodek se je sprva odvijal samo v Ljubljani, v zadnjih letih pa se je *Odprta kuhna* razširila še v Celje, Koper in Novo Gorico. Na tržnici se je predstavilo že več kot 100 ponudnikov, ki predstavljajo tako slovensko kot tudi svetovno kulinariko. Poleg hrane tržnico dopolnjuje nabor stojnic z bogato ponudbo različnih vin, piv in drugih pijač. Kochavy pravi, da morajo ponudniki izpolnjevati 3 kriterije – kakovost, raznolikost in edinstvenost (18). *Odprta kuhna* zaradi svoje raznolikosti privablja številne domače in tuje obiskovalce, na tržnici pa lahko najdemo jedi, primerne tako za vsejedce kot tudi za vegane in vegetarijance. (17–18)

Ljubljana je leta 2016 prejela naziv Zelena prestolnica Evrope, kar je tudi *Odprto kuhno* spodbudilo k bolj trajnostnemu pristopu. Ponudnike spodbujajo »k uporabi povratne ali biorazgradljive embalaže« (17). Prav tako sta na območju *Odprte kuhne* postavljeni dve postaji za recikliranje, kjer so prisotne osebe, ki pomagajo pri določanju ustreznih vrst odpadkov. *Odprta kuhna* združuje okoljevarstvo z dobrotelstvom, saj ostankov hrane ne zavrže, temveč jih podari ljudem v stiski.

Gospodarsko razstavišče je januarja 2014 *Odprto kuhno* nagradilo za inovativnost z nagrado Jakob, saj tržnica »prispeva pomemben del v mozaik inovativnih turističnih prizadevanj regije Alpe-Jadran.« (17) Oktobra 2014 je *Odprta kuhna* prejela še nagrado Sejalec za »najbolj inovativen slovenski turistični produkt zadnjih dveh let.« (17)

Dogodek se vsak petek odvija na Pogačarjevem trgu, ki je bil zgrajen v šestdesetih letih 19. stoletja (20). Zaradi središčne lokacije in bližine številnih znamenitosti tržnico obiskujejo številni turisti. Pogačarjev trg je del območja, kjer je prepovedan dostop avtomobilov in avtobusov, vendar se v bližini tržnice nahajajo številne avtobusne postaje in parkirna mesta.

Prav zaradi velikega števila obiskovalcev in posledične gneče, je odsotnost označb moteča, zato je potrebna za označbe oblikovalska rešitev, ki se sklada z grafično podobo in lokacijo *Odprte kuhne*.

Slika 7: *Odprta kuhna* v Ljubljani (22)

3 EKSPERIMENTALNI DEL

Pred pričetkom oblikovanja posameznih elementov sistema signalizacije, smo določili, katere informacije bodo dostopne obiskovalcem *Odprte kuhne* ter kako bi te informacije vključili v že obstoječo podobo dogodka. Začeli smo z oblikovanjem piktogramov, ki predstavljajo osrednji del signalizacije ter nato nadaljevali z oblikovanjem zemljevida. Namen eksperimentalnega dela je oblikovati skupine piktogramov in zemljevide, ki jih bo dopolnjevala ustrezna izbira barve in tipografije.

3.1 LASTNOSTI OBLIKOVANIH PIKTOGRAMOV

Ker so piktogrami le del celotne grafične podobe dogodka *Odprta Kuhna*, je bilo v fazi načrtovanja in oblikovanja potrebno upoštevati že obstoječe grafične elemente, kot so tipografija, barva in logotip. Pri oblikovanju smo upoštevali skladnost z blagovno znamko *Odprta kuhna* (slika 8) in s ciljno publiko, kar pomeni usklajevanje z obstoječim tipografskim naborom in s celotno podobo. Pri oblikovanju piktogramov smo se želeli stilsko čim bolj približati ilustrativnemu delu logotipa, ki predstavlja minimalistično oblikovane simbole različnih posod. (slika 8)

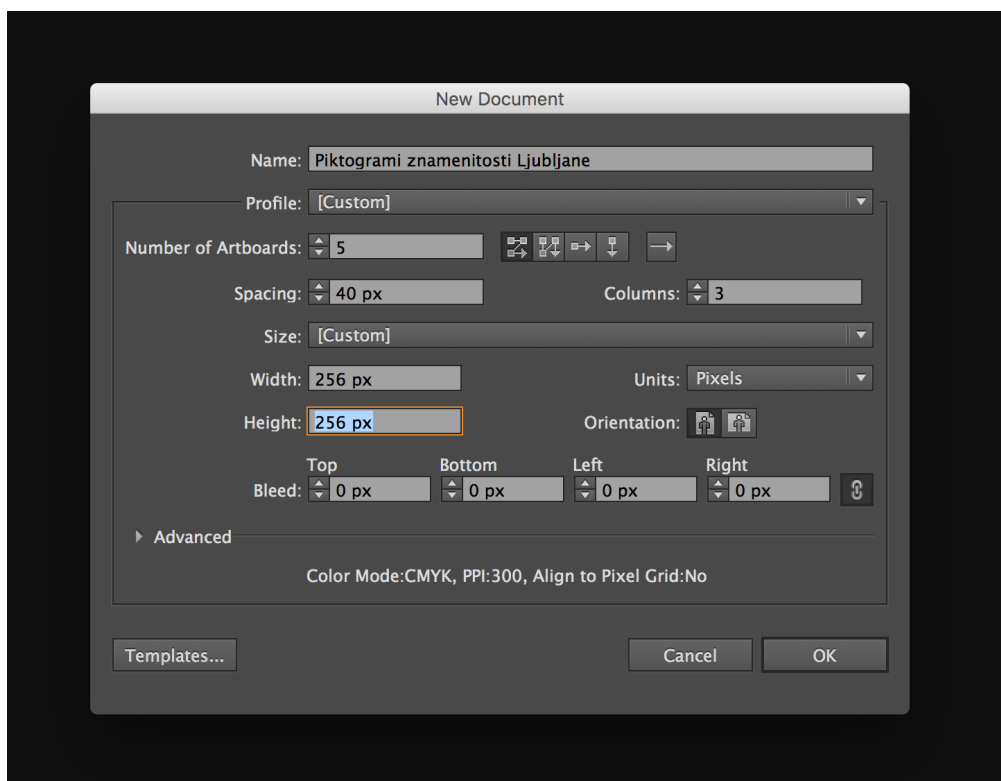

Slika 8: Logotip *Odprte kuhne* (17)

V fazi oblikovanja smo poskrbeli, da imajo posamezni sklopi piktogramov rdečo nit in se med seboj slogovno ujemajo, vendar pa so v detajlih med seboj različni. Piktogrami so poenostavljeni prikazi pojmov, ki jih predstavljajo, in temeljijo na geometrijskih oblikah. Zaradi dostopnosti in igrivosti so robovi zaobljeni in piktogrami se tako oddaljujejo od strogosti ostrih robov. Za ohranitev slogovne podobnosti z logotipom so v piktogramih poleg

obrob posameznih likov prisotne tudi notranje prekinjene linije, ki piktogramom vlivajo občutek prostora in jim dodajo prepoznaven element logotipa *Odprte kuhne*. Za namene signalizacije smo oblikovali tri nabore piktogramov, ki dosledno sledijo enaki temi in ploskemu oblikovalskemu stilu (ang. *flat design*).

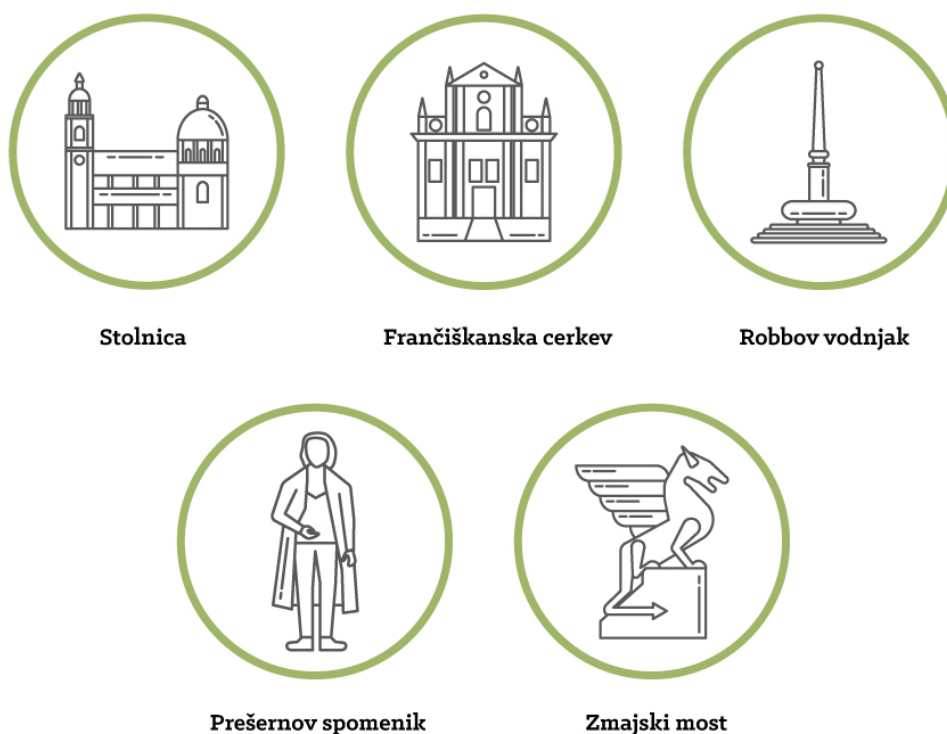
Posamezne piktograme smo oblikovali v računalniškem programu za vektorsko grafiko Adobe Illustrator CS6 (slika 9), saj lahko zaradi vektorskih krivulj njihovo velikost tako prilagodimo končnemu formatu brez izgube kakovosti. Po priporočilih v literaturi smo piktograme v programu umestili v tako imenovana platna (ang. *artboards*) v velikosti 256×256 pikslov, pri nastavitvi dokumenta v Adobe Illustrator programu smo med posameznimi platni določili prazen prostor 40 pikslov, kar je omogočalo boljšo preglednost pri oblikovanju. Dodatka za porezavo nismo dodali, saj se dokument z naborom piktogramov ni tiskal. Ker se bo končni izdelek tiskal, smo piktograme oblikovali v CMYK barvnem načinu.

Slika 9: Nastavitve Adobe Illustrator dokumenta

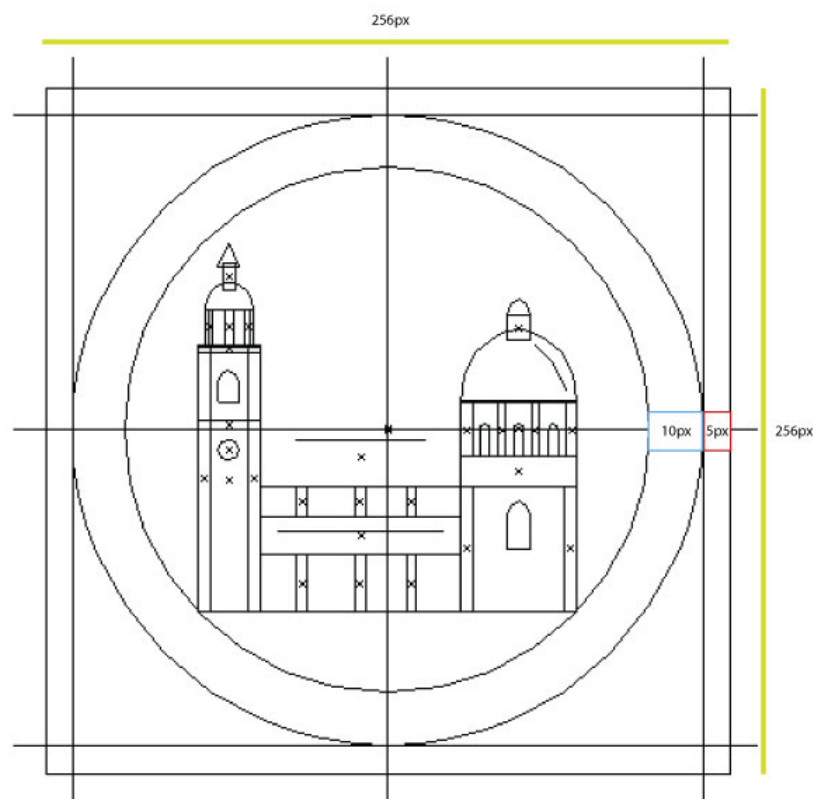
3.1.1 PIKTOGRAMI ZNAMENITOSTI

Zaradi bližine znamenitosti, ki bi utegnile biti za turiste zanimive, predstavlja prvi nabor piktogramov turistične znamenitosti v okolici Ljubljane (slika 10). Sklop piktogramov na sliki 10 sem določila na podlagi najbolj obiskanih in največkrat omenjenih znamenitosti v delu Ljubljane, ki je predstavljen na sliki 15. Vanj tako spadajo piktogrami Frančiškanske cerkve, ljubljanske stolnice, Prešernovega spomenika, Robbovega vodnjaka in Zmajskega mostu.

Slika 10: Nabor piktogramov znamenitosti Ljubljane

Poleg prikaza zgoraj naštetih ljubljanskih znamenitosti smo temu naboru piktogramov dodali še zelen rob, saj bodo postavljeni poleg zemljevida. Podoben piktogramov obroba daje stilski element in jih ločuje med seboj, kar naredi zemljevid bolj pregleden. Na sliki 11 je prikazan izris (ang. *outline*) oziroma skelet piktograma stolnice, ki pojasnjuje razdalje med notranjim in zunanjim robom kroga v primerjavi s formatom 256×256 pikslov. Notranji krog je bil v fazi oblikovanja postavljen kot vodilo, ki je bilo odstranjeno po postavitvi podob znamenitosti.

Slika 11: Umestitev piktograma stolnice v format 265 × 265 pikslov

Piktogrami Frančiškanske cerkve, stolnice in Robbovega vodnjaka temeljijo na liku pravokotnika. Pri Robbovem vodnjaku smo pravokotniku dodali še slogovni učinek zaobljenih robov. Pri piktogramu stolnice smo poleg dodatne horizontalne prekinjene linije, ki nakazuje klančino strehe, dodali še krivuljo, ki kupoli na desni vliva občutek krogle. Prekinjena horizontalna linija se pojavlja pri vseh treh piktogramih, razdalja od roba lika je povsod enaka.

Pri piktogramih Prešernovega spomenika in Zmajskega mostu smo rahlo omilili strukturo strogih geometrijskih likov, posebno pri piktogramu Prešernovega spomenika, saj smo tako ohranili podrobnosti figure. Pri oblikovanju smo se najprej osredotočili na osnovno zgradbo iz geometrijskih likov, nato smo s pomočjo orodja za grajenje likov (ang. *shape builder*) geometrijske like združili v bolj kompleksne oblike. Pri glavi Prešernovega spomenika smo obliko dobili s pomočjo sledenja fotografiji spomenika. Zaobljenost robov smo ustvarili z nastavitvijo zaobljenega konca poteze (ang. *round cap*) in zaobljenega vogala poteze (ang. *round join*). Piktogramu Prešernovega spomenika smo dodali le vertikalno pomožno prekinjeno linijo, medtem ko ima piktogram Zmajskega mostu tako vertikalno kot tudi

dodatne horizontalne linije. Vertikalna prekinjena linija se nahaja na podstavku in se slogovno ujema s prekinjeno linijo pri stebru Robbovega vodnjaka. Obe sta od roba lika enako oddaljeni, vendar je linija pri Zmajskem mostu daljša. Čeprav imata tako Prešernov spomenik kot tudi kip zmaja podstavke, tega pri piktogramu Prešernovega spomenika nismo vključili, saj bi negativno vplival na višino in proporce piktograma. Piktogram Zmajskega mostu smo zaradi prisotnosti podstavka optično zmanjšali.

3.1.2 PIKTOGRAMI HRANE

Odprta kuhna ponuja pester nabor hrane, na dogodek pa prihajajo obiskovalci z različnimi okusi in pripadniki različnih tipov prehranjevanja. Pri nekaterih strožjih tipih prehranjevanja (vegetarijanski, brezglutenski) je še posebej pomembno, da so piktogrami jasni (slika 12).

Nabor vsebuje osem piktogramov (slika 12), ki predstavljajo različne tipe prehrane in ponudbo posameznih gostincev na tržnici. Pri oblikovanju nabora smo se ravnali po predstavitvi ponudnikov na spletni strani *Odprte kuhne*. (20) Piktogramov sodobne, slovenske in mednarodne kuhinje nismo oblikovali, saj ti za razlikovanje vrst prehrane niso tako pomembni. Pojmi, prikazani s piktogrami na sliki 12, so: žar, pijača, ribe in morska hrana, meso, veganska prehrana, vegetarijanska prehrana, brezglutenska hrana ter slaščice. Pri oblikovanju smo upoštevali že uveljavljene prikaze določenih pojmov – tako na primer kozarec za vino ne nakazuje le stojnice, ki predstavljajo vinoteke, ampak tudi stojnice z ostalo pijačo. Če bi kozarcu za vino dodali še običajen kozarec za vodo in steklenico za pivo, bi piktogram postal preveč zapleten in nasičen. Enako velja za piktogram, ki predstavlja morsko hrano. Simbol ribe je dovolj nazoren, zato dodatne ilustracije ostale morske hrane (školjke, raki ...) v tem primeru niso potrebne.

Problem se je pojavil pri oblikovanju piktogramov za vegansko in vegetarijansko prehrano (slika 12), saj imata obe besedi enako začetnico in koren. Oba tipa prehrane temeljita na brezmesnih živilih, vendar pa veganstvo izključuje vsa živila živalskega izvora, zato smo piktogram oblikovali v obliki korenčka, kar nakazuje na živila izključno rastlinskega izvora.

Slika 12: Nabor piktogramov hrane

Ker prečrtan krog splošno pomeni odsotnost oziroma prepoved določene dejavnosti ali pojma (1), smo ta pristop prenesli na brezglutensko in brezmesno (vegetarijansko) hrano (slika 12). Črto, ki nakazuje odsotnost določene sestavine, smo nagnili v desno pod kotom 45 stopinj. Njena obroba je tanjša kot pri krogu, ki piktogram omejuje, saj so tako bolj vidni detajli ilustracij hrane.

Slika 13: Primer postavitve piktogramov poleg imena ponudnika

Piktogrami iz tega sklopa so postavljeni poleg imen ponudnikov na robovih streh stojnic, zato smo debeline linij uskladili z odebelitvijo potez črkovne vrste klinic slab. Poleg stilskega ujemanja smo linije odebelili zato, da so lažje razpoznavne z večje razdalje. V primerjavi s piktogrami znamenitosti imajo piktogrami hrane še manj detajlov. Tudi pri teh piktogramih

smo osnovnim oblikam dodali dodatne črte, ki pa so tanjše kot obrobe osnovnih likov. Razlog za razliko v debelini je ujemanje s podebelitvijo potez črkovne vrste klinic slab.

3.1.3 OSTALI PIKTOGRAMI

Med ostale piktogramе spadajo: piktogram stojnice, piktogram mize in stola, piktogram pitne vode, piktogram sanitarij in piktogram, ki označuje postajo za recikliranje (slika 14). Prvi piktogram je prisoten tako na zemljevidu centra Ljubljane kot tudi na zemljevidu območja *Odprte kuhne*, ostali pa samo na slednjem, saj se navezujejo specifično na območje *Odprte kuhne*. Sprva smo namesto piktograma stojnice na prvi zemljevid postavili logotip *Odprte kuhne* kot simbol, povezan s frazo »You are here«, vendar smo zaradi doslednosti in povezanosti s celoto piktogram stojnice oblikovali tako, da je lahko uporabljen tudi na drugem zemljevidu in se ujema z ostalimi piktogrami v sistemu signalizacije.

Nabor piktogramov na sliki 14 najbolj izstopa med vsemi tremi nabori, saj imajo tu piktogrami krog, ki ga omejuje barvno polnilo, obrobe pa ni. Prav tako imajo, v primerjavi s temno sivimi in črnimi obrobami piktogramov (sliki 10 in 12), piktogrami belo obrobo (slika 14). Ker ima zemljevid na sliki 14 veliko praznega prostora, smo se odločili za oblikovanje bolj kontrastnih piktogramov, kar pojasnjuje izbiro kroga z barvnim polnilom. Piktograma reciklaže in stojnic sta zelena – prvi zaradi povezave med zeleno barvo in okoljevarstvom, drugi zaradi zelene barve pasov na strehah stojnic. Čeprav so te temno zelene, smo – zaradi ujemanja z ostalo barvno paleto – barvo pri signalizaciji spremenili. Piktograma pitne vode in sanitarij omejuje krog s svetlo modrim polnilom – zaradi povezave modre barve z vodo in svežino. Piktogram mize in stola ima rožnato ozadje tako kot obroba na sliki 16.

Pri piktogramu sanitarij smo, prav tako kot pri naboru piktogramov hrane, izhajali iz že uveljavljenih prikazov za izbran pojem. Pri oblikovanju smo izhajali iz trikotnika, ki smo ga preoblikovali v trapez, in s pomočjo zožene stranice nakazali na anatomijo spola. Liku smo dodali še slogovni učinek zaobljenih robov. Noge figur predstavlja pravokotnik, ki smo ga s pomočjo orodja gradnje oblik (ang. *shape builder*) s trapezom združili v en lik. Glave figur niso povezane s trupom, saj tako piktogram dobi bolj čisto obliko. Že uveljavljen prikaz pojma za reciklažo smo preoblikovali v slogu ostalih piktogramov in vanj vključili prekinjene črte.

Slika 14: Ostali piktogrami

3.2 ZEMLJEVIDI

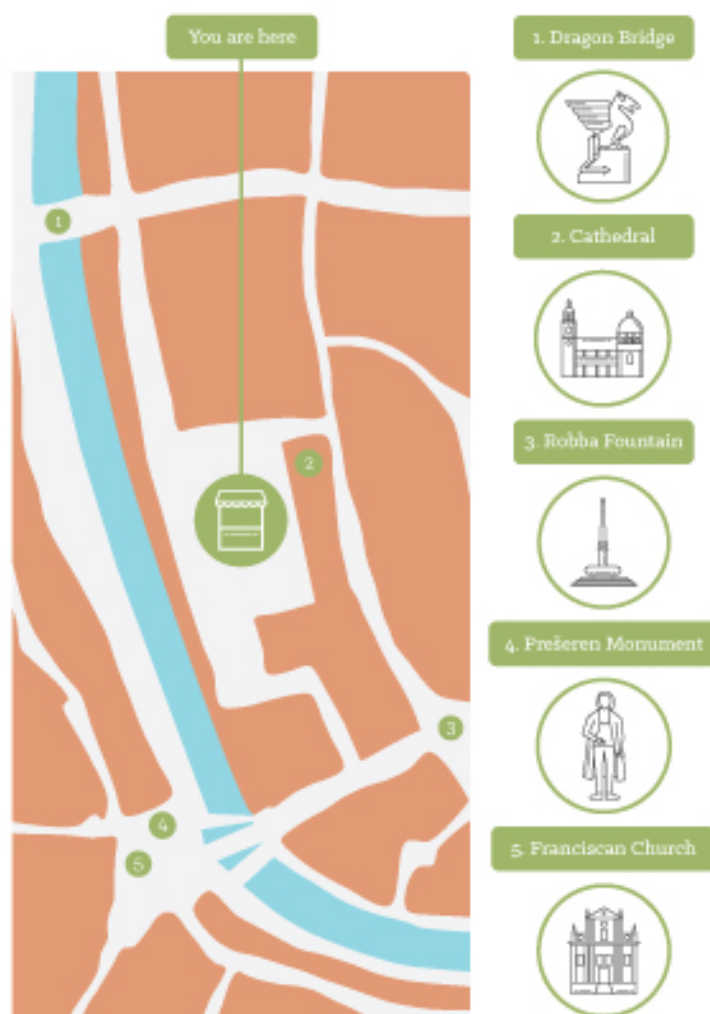
Zemljevid je namenjen predvsem turistom oziroma obiskovalcem, ki jim središče Ljubljane ni znano. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije (23) število turistov, v primerjavi s prejšnjimi leti, v Sloveniji narašča. V primerjavi z marcem 2016 je v letošnjem letu kar 8% več tujih nočitev. Zaradi tega razloga smo se odločili zemljevid oblikovati v angleškem jeziku. V sistem signalizacije bosta vključena 2 zemljevida oziroma diagrama, prvi zemljevid predstavlja center Ljubljane, drugi pa območje *Odprte kuhne*.

Za začetek smo pri oblikovanju zemljevida določili površino, ki bo zajeta na zemljevidu. Pri zemljevidu centra Ljubljane in okolice *Odprte kuhne* (slika 15) smo upoštevali lokacije znamenitosti in poskrbeli, da bodo na zemljevidu vidne. Vanj smo tako vključili površino strogega centra Ljubljane, kjer nekatere znamenitosti predstavljajo rob zemljevida (Robbov vodnjak in Zmajski most). Zemljevid določa center Ljubljane, ki se razteza od Cankarjevega nabrežja do Petkovškovega nabrežja.

Tako kot piktograme smo tudi zemljevid (slika 16) oblikovali v programu Adobe Illustrator CS6. V program smo najprej uvozili satelitsko sliko ptičje perspektive območja, ki smo ga vključili v zemljevid. Točke obrobe smo s pomočjo orodja za direktno izbiro spremenili v gladke krivulje, da bi se stilsko ujemale z oblikovanimi piktogrami. Imen ulic nismo vključili, saj v tem primeru niso nujne, njihova prisotnost pa bi vplivala na čisti izgled zemljevida.

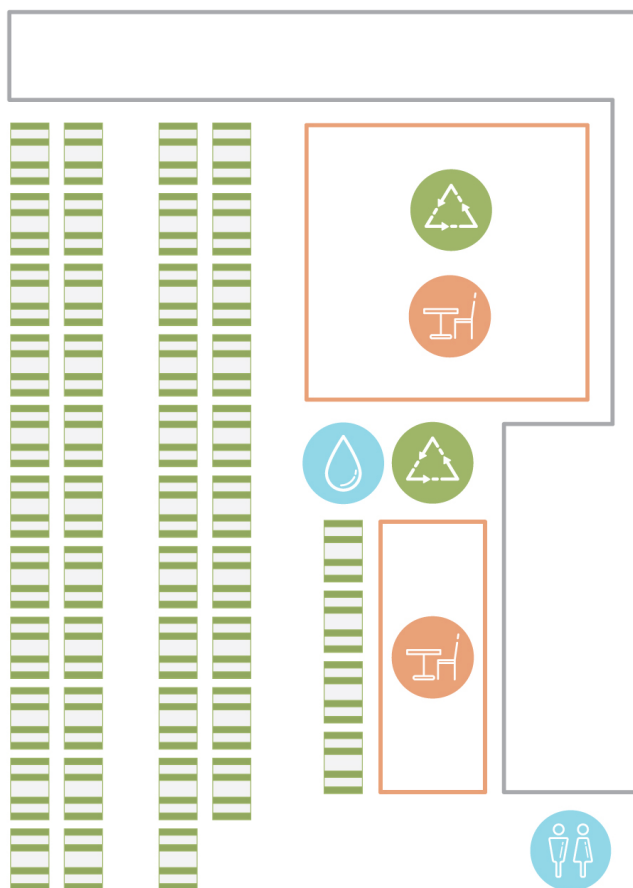
Obrobe na zemljevidu so namenoma bolj organskega, asimetričnega videza, saj to ustvarja kontrast med geometrijsko strogostjo piktogramov znamenitosti in »neurejenimi« linijami ulic.

Piktograme znamenitosti smo postavili poleg zemljevida (slika 15), saj prazen prostor omogoča bolj pregleden prikaz. Znamenitosti so na prvem zemljevidu oštevilčene po abecednem vrstnem redu, njihovo lokacijo torej določajo številke v krogih. Imena znamenitosti so postavljena v sredino pravokotnika s slogovnim učinkom zaobljenih robov v zeleni barvi. Vertikalen razmik med posameznim piktogramom in pravokotnikom z besedilom je enak višini verzalke imen znamenitosti, elementi pa so sredinsko poravnani. Za lažjo orientacijo smo na zemljevid postavili piktogram stojnice, povezan z napisom »You are here«, ki je vzporeden pravokotniku, ki označuje Zmajski most. Z njim je povezan piktogram stojnice, ki predstavlja *Odprto kuhno*.

Slika 15: Zemljevid okolice *Odprte kuhne*

Zemljevid območja Odprte kuhne (slika 16) smo razdelili na posamezne dele, ki so obrobljeni s posamezno barvo. Ker se stojnice s ponudniki spreminjajo glede na lokacijo, na drugem zemljevidu nismo določili razporeditve posameznih stojnic. Ker je prostor *Odprte kuhne* večino časa preplavljen z velikim številom obiskovalcev, drugi zemljevid te informira o lokaciji sanitarij, pitne vode, sedišč in postaj za recikliranje (slika 16). Del, kjer se nahajajo mize in stoli, smo omejili z likom brez polnila, z rožnato obrobo, vanj pa postavili piktograma mize ter postaje za recikliranje. Lik s sivo obrobo predstavlja zgradbe, ki omejujejo *Odprto kuhno*, in igra vlogo nekakšnega okvirja. Del s stojnicami smo zapolnili z liki, ki predstavljajo strehe stojnic, in se tako nismo odločili za enak princip kot pri prostoru s sedišči in z okoliškimi zgradbami. »Vzorec« stojnic zapolni prostor in zemljevidu doda ritem in pestrost. Zemljevid na sliki 16 smo prav tako oblikovali v programu Adobe Illustrator CS6, s pomočjo fotografij na spletni strani *Odprte kuhne*. Oba zemljevida smo shranili v pdf datoteki.

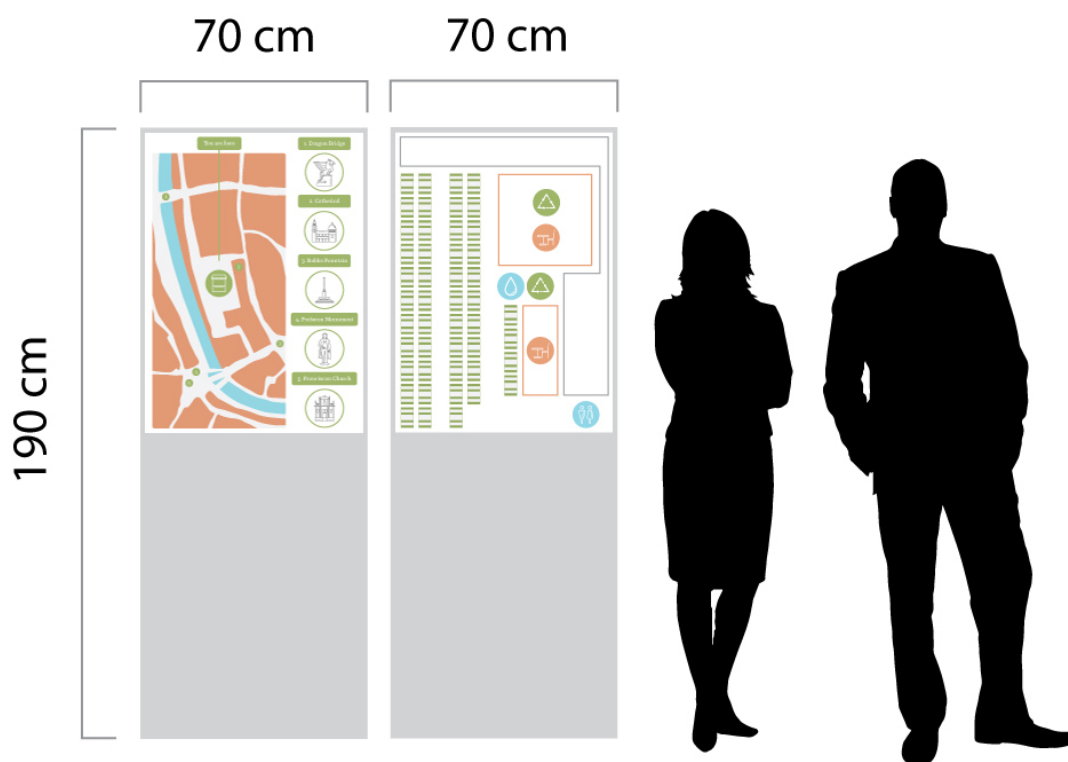

Slika 16: Zemljevid območja *Odprte kuhne*

3.2.1 POSTAVITEV SAMOSTOJEČE TABLE

Ker se *Odprta kuhna* odvija na prostem, bosta zemljevida postavljena na samostoječih tablah. Vsak zemljevid bo postavljen na svojo tablo, saj bi ju v nasprotnem primeru morali pomanjšati, kar bi vplivalo na njuno čitljivost oziroma bi se morali obiskovalci sklanjati. Tabli bosta postavljeni na dveh mestih, saj obiskovalci najpogosteje na tržnico prihajajo iz dveh strani, iz smeri Zmajskega mostu in iz smeri Tromostovja.

Pri določanju višine samostoječe table smo upoštevali višino oči odraslega človeka, kar je povprečno 165 cm za ženske in 180 cm za moške. Velikost table znaša 190 cm v višino in 70 cm v širino, velikost zemljevidov pa 67×92 cm, saj so tako informacije v višini oči (slika 17).

Slika 17: Postavitev samostoječe tablo z zemljevidom

3.3 ČRKOVNA VRSTA

Logotip *Odprte kuhne* (slika 8) je sestavljen iz ilustracije v olivni barvi in tipografskega dela v črno-beli barvi. Napis v logotipu je sestavljen iz verzalk in je oblikovan samo za namene logotipa ter kot črkovna vrsta ne obstaja. Kljub temu ga lahko uvrstimo med linearne črkovne vrste. *Odprta kuhna* trenutno uporablja črkovno vrsto klinic slab (slika 18).

Ker v sistemu signalizacije nimamo velikih količin besedila, smo imeli pri izbiri črkovne vrste večjo svobodo. Zaradi doslednosti smo se odločili, da bomo črkovno vrsto klinic slab (slika 18) ohranili tudi pri besedilu na zemljevidu. Kombinacija piktograma in besedila v klinic slabu se tako ohranja tudi na zemljevidu. Zaradi prostora je pri stojnicah besedilo poleg piktograma, na zemljevidu pa je besedilo nad njim. Poleg stilske doslednosti je črkovna vrsta dobro čitljiva in ima osem različic, med katerimi smo za uporabo izbrali polkrepko. Črkovna vrsta klinic slab s svojimi oglatimi serifi (slika 18) dopolnjuje zaobljene poteze zemljevida in nabora piktogramov ter tako sistemu signalizacije izboljšuje vizualni ritem.

Slika 18: Vzorčnik črkovne vrste klinic slab (23)

3.4 BARVNA PALETA

Barve smo okvirno določili pred oblikovanjem piktogramov, saj smo želeli, da nosijo določen pomeni in povezavo z blagovno znamko *Odprta kuhna*. Barvno paletu smo podrobneje določili po oblikovanju piktogramov in jo vključili v oba zemljevida.

Barvno paletu smo določili s pomočjo spletne strani Adobe Kuler, ki s svojim velikim naborom barvnih tem in s pomočjo različnih barvnih teorij omogoča ustvarjanje različnih barvnih palet. Na spletni strani lahko barvno paletu določimo tudi preko slike, ki jo najprej naložimo na spletno stran, Adobe Kuler pa nato glede na sliko določi nabor petih barv.

Poleg črne, bele in temno sive barve smo kot glavno barvo določili zeleno, saj z njo povezujemo svežino, skrb za okolje ter nenazadnje Slovenijo. Ker se tudi *Odprta kuhna* zavzema za čistejše okolje in manj odpadkov, je izbira zelene barve ustrezna v širšem pomenu.

Zaradi ujemanja z obstoječimi grafičnimi elementi smo pri izboru barv za piktograme ubrali minimalistično pot. Pri naboru piktogramov znamenitosti smo za obrobo ilustracije znamenitosti določili temno sivo barvo, za polnilo pa belo. Obroba kroga, ki omejuje piktogram, je zelena (preglednica 1).

Pri naboru piktogramov hrane smo za obrobo izbrali črno barvo, za polnilo pa belo, saj se ti piktogrami nahajajo na robu streh stojnic, kjer so s črnimi črkami na belem ozadju napisana imena ponudnikov in logotip *Odprte kuhne*. Ker je signalizacija postavljena na prostem, lahko različna svetloba vpliva na izgled barv, zato smo poskrbeli, da imajo piktogrami poleg imen ponudnikov največji kontrast.

Sekundarne prekinjene linije v notranjosti piktogramov so enake barve kot linije glavnih likov. Pri zemljevidih smo elementom dodali še dve barvi, in sicer rdeče rožnato ter svetlo modro (preglednica 1).

Barva	CMYK vrednosti				Heksadecimalna vrednost
	C	M	Y	K	
Temno siva	0%	0%	0%	80%	#58585B
Rdeče roza	0%	40%	50%	10%	#E19974
Svetlo modra	40%	0%	10%	0%	#92D6E3
Zelena	40%	15%	75%	0%	#A3B767

Preglednica 1: CMYK in heksadecimalne vrednosti posameznih barv

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

Ker se med študijem nismo veliko ukvarjali z oblikovanjem informacij in s signalizacijo, so se pri pisanju diplomske naloge velikokrat pojavljale ovire. S pomočjo literaturnih virov smo se v teoretičnem delu veliko naučili o označbah, signalizaciji in zemljevidih ter pridobljeno znanje povezali z naučenim. Pri procesu oblikovanja smo se poglobili v možnosti uporabe različnih orodij v programu Adobe Illustrator CS6 in pridobili veliko znanja tudi na programskem nivoju.

S pomočjo literaturnih virov smo raziskali področje sistema signalizacije in teoretična načela prenesli na primer *Odprte kuhne*. Tako smo ustvarili tri skupine piktogramov in dva zemljevida. Pri oblikovanju signalizacije je bil izziv usklajevanje z že obstoječo grafično podobo blagovne znamke *Odprta kuhna*.

Pri oblikovanju smo naleteli na težavo, saj smo sprva nameravali na zemljevid umestiti posamezne stojnice, ki bi jih označevali piktogrami hrane, značilne za določenega ponudnika. Žal se število ter lokacija ponudnikov na *Odprti kuhni* spreminja, kar takšno rešitev onemogoča. Pri raziskavi virov in primerov sistemov signalizacije v resničnosti bi lahko problem rešili z uporabo digitalne tehnologije. Tako bi lahko spremembo lokacije ponudnikov ali število stojnic nemudoma spremenili.

Signalizacija ne obsega le področja grafičnega oblikovanja in vizualnih komunikacij, ampak se razteza tudi na področje arhitekture in industrijskega oblikovanja. Kot izhodišče za nadaljnje projekte bi lahko pri tehnični izvedbi posameznih znakov sistema signalizacije skupaj z industrijskimi oblikovalci raziskali razsežnosti stroke ter oblikovali inovativne in uspešne nosilce signalizacije, saj njihova zgradba in materiali dopuščajo številne rešitve.

Sistem signalizacije, oblikovan v diplomski nalogi, predstavlja zgolj predlog označb in določenih piktogramov. V prihodnje bi projekt lahko dopolnili z anketiranjem obiskovalcev in tako lažje določili dobre lastnosti ter lastnosti, ki bi jih lahko izboljšali in prilagodili. Ker je namen piktogramov in zemljevidov usmerjanje ljudi, bi z anketiranjem določili, ali so ti oblikovani tako, da dosegajo svoj namen. Z anketami bi lahko preverili tudi čitljivost tipografske izbire in ustreznost barv.

Za boljše rezultate bi morali podrobneje določiti ciljno publiko in njene lastnosti upoštevati pri oblikovanju sistema signalizacije. Če bi signalizacija na *Odprti kuhni* v Ljubljani prejela dober odziv, bi lahko sistem signalizacije razširili na tržnice v Celju, Kopru in Novi Gorici in tako prispevali k turističnemu okolju naštetih mest.

5 ZAKLJUČEK

Svet vizualnih komunikacij nam v naš vsakdanjik vnaša številna sporočila, pa če nam je to pogodu ali ne. Sistemi signalizacije predstavljajo obliko vizualnih komunikacij, ki je nujna pri usmerjanju in pri preprečevanju dejanj, ki nas lahko vodijo v nevarnost. Označbe bodo določale, kakšno čustveno povezavo bomo imeli z določenim prostorom ali dogodkom, saj dobro oblikovane označbe preprečujejo napačno interpretacijo in posledično nelagodje.

Sisteme signalizacije smo v študijskem načrtu spoznali na Erasmus izmenjavi na fakulteti IADE v Lizboni, kjer smo morali oblikovati sistem signalizacije za izbran kraj ali dogodek v domači državi. Po vrnitvi domov smo s pomočjo literaturnih virov preučili načela in analizirali uspešne sisteme signalizacije ter jih prenesli na posamezne elemente signalizacije *Odprte kuhne*. Obstoječi grafični elementi so nam služili kot iztočnica in navdih pri oblikovanju. Končni piktogrami in zemljevidi imajo tako značilnosti blagovne znamke *Odprte kuhne*, vendar so hkrati slogovno samostojni.

Odprta kuhna je iz leta v leto bolj priljubljena ter vsako sezono vključuje nove ponudnike. V Ljubljani se pojavlja problem pomanjkanja prostora, saj je Pogačarjev trg premajhen, da bi sprejel številne obiskovalce, omejuje pa tudi predstavitev večjega števila ponudnikov. V prihodnosti bi *Odprta kuhna* lahko določila stalno lokacijo in tako omogočila več prostora in večje število ponudnikov. Sistem signalizacije bi v tem primeru lahko bil bolj dodelan.

Na podlagi raziskav smo oblikovali tri skupine piktogramov, ki označujejo posamezne tipe prehrane, znamenitosti centra Ljubljane in kapacitete *Odprte kuhne*. Piktograme znamenitosti in kapacitet smo ustrezno umestili v dva zemljevida.

Pri izdelavi diplome smo prišli do zaključka, da sistem signalizacije predstavlja dolgotrajen proces, ki navadno vključuje strokovnjake s področij oblikovanja, arhitekture in industrijskega oblikovanja. S sodelovanjem treh področij lahko izdelamo funkcionalne in inovativne sisteme signalizacije, ki ljudem olajšajo in popestrijo vsakdan.

6 LITERATURA

1. ABDULLAH, R., HUBNER, R. *Pictograms Icons & Signs. A Guide To Information Graphics*. London: Thames & Hudson, 2006, 12-45 str.
2. *An Introduction To Semiotics – Signifier and Signified* V: vanseo design [dostopno na daljavo]. Obnovljeno 29. 3. 2016 [citirano 1. 4. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://vanseodesign.com/web-design/semiotics-signifier-signified/>>.
3. PIERCE, C. *Symbolic, Iconic and Indexical Signs* V: *Decoded Science* [dostopno na daljavo]. Obnovljeno 29. 12. 2012 [citirano 1. 4. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<https://www.decodedscience.org/charles-sanders-peirce-symbolic-iconic-and-indexical-signs/23013/>>.
4. *Noise & Semiotics* V: *Decoding Culture* [dostopno na daljavo]. [citirano 25. 5. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://www.decodingculture.in/2010/05/noise-semiotics.html>>.
5. BERGER, C. *Wayfinding Designing and Implementing Graphic Navigational Systems*. Mies: RotoVision SA, 2009, 7-11 str., 15 str.
6. CALORI, C., VANDEN-EYNDEN, D. *Signage and Wayfinding Design. A Complete Guide to Creating Enviromental Graphic Design Systems*. Hoboken: John Wiley & Sons, 2015, 91-101 str., 126-205 str.
7. *Importance of wayfinding part 1*. V: *Actually* [dostopno na daljavo]. Obnovljeno 23. 8. 2012 [citirano 4. 4. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://www.actuallywecreate.com/the-importance-of-wayfinding-part-1/>>.
8. *9h* V: *9 hours Kyoto* [dostopno na daljavo]. [citirano 25. 5. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<https://ninehours.co.jp/en/kyoto/>>.
9. GIBSON, D. *The Wayfinding Handbook. Information Design for Public Places*. New York: Princeton Architectural Press, 2009, 46-111 str.
10. *Pictograms* V: *Olympic museum* [dostopno na daljavo]. [citirano 10. 4. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<https://www.lynda.com/Illustrator-tutorials/Creating-Icons-Illustrator/165442-2.html>>.
11. *Creating Icons with Illustrator* V: *Lynda* [dostopno na daljavo]. Obnovljeno 10. 3. 2014 [citirano 21. 4. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://olympic-museum.de/pictograms/olympic-games-pictograms-1972.htm>>.
12. *Typographic Readability and Legibility* V: *Envato tuts+* [dostopno na daljavo]. [citirano 25. 5. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<https://webdesign.tutsplus.com/articles/typographic-readability-and-legibility--webdesign-12211>>.
13. CARTER, R. *Digital Type and Color*. Hove: RotoVision SA, 2002, 14-17, 32-39 str.
14. *WalkNYC* V: *Pentagram* [dostopno na daljavo]. [citirano 25. 5. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://www.pentagram.com/#/projects/89741/>>.

15. KLING, B., KRÜGER, T. *Signage. Spatial Orientation*. Munich: Siemens Enterprise Communications, 2013, 50-55 str.
16. *Duke Medicine* V: *Circle120* [dostopno na daljavo]. [citirano 25. 5. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://www.circle120.com/duke-medicine/>>.
17. *O nas* V: *Odprta Kuhna* [dostopno na daljavo]. Obnovljeno [citirano 1. 4. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <www.odprtakuhna.si/o-nas>.
18. *Odprta kuhna ali rojstvo slovenske poulične hrane* V: *RTV SLO* [dostopno na daljavo]. Obnovljeno 10. 11. 2014 [citirano 2. 4. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<https://www.rtvlo.si/uspesna-slovenija/odprta-kuhna-ali-rojstvo-slovenske-poulicne-hrane/350762>>.
19. *Ponudniki* V: *Odprta kuhna* [dostopno na daljavo]. [citirano 8. 4. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://www.odprtakuhna.si/ponudniki/>>.
20. *Pogačarjev trg* V: *Kam.si* [dostopno na daljavo]. [citirano 10. 4. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <http://www.kam.si/blog/pogacarjev_trg.html>.
21. *Odprta kuhna – tržnica hrane* V: *Visit Ljubljana* [dostopno na daljavo]. [citirano 25. 5. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/prireditve/odprta-kuhna-trznica-hrane/>>.
22. *Število turističnih prenočitev narašča tudi v januarju 2017, saj je prenočitev za 5 % več kot v januarju 2016* V: *Statistični Urad Republike Slovenije* [dostopno na daljavo]. Obnovljeno 24. 3. 2014 [citirano 4. 4. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6576>>.
23. *Klinic Slab* V: *Lost Type* [dostopno na daljavo]. [citirano 28. 3. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://www.losttype.com/font/?name=klinic>>.
24. *Domov* V: *Odprta kuhna* [dostopno na daljavo]. [citirano 28. 3. 2017]. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://www.odprtakuhna.si>>.